

Un nou model econòmic solidari, competitiu i sostenible

*el canvi
segur*

Resum executiu

L'economia balear es troba emplaçada en una cruïlla, que té condicions dispars a les anteriors fases d'estancaments i/o recessió econòmiques, i que no es pot esperar a que tot just el mercat actuï per redreçar una situació que, en clau internacional i atenent l'existència d'espais força competidors, és cada cop més preocupant, i remet als anomenats problemes estructurals dels fonaments econòmics illencs.

La caiguda de la productivitat, el monocultiu turístic, la manca d'infraestructures "silencioses" (educació, sanitat, serveis socials), les externalitats ambientals negatives, agreujades per polítiques econòmiques agressives amb l'entorn o permissives amb l'ocupació desordenada del territori, l'estacionalitat turística i la sobreoferta de places, la manca de capital humà, l'anèmica aposta per l'I+D... componen un catàleg d'assignatures pendents.

Davant aquest diagnòstic és indispensable repensar una posada al dia del nostre model econòmic. Els canvis, però, no es poden fer per decret. En aquest respecte, val a dir que les transicions són costoses en tots els sentits, i suposen apostes polítiques valentes que requereixen col·laboracions efectives entre les administracions i els agents economicosocials. Dos factors destaquen en aquest afer: la diversificació de l'economia balear, sempre ressaltada; i la necessitat d'un Govern que lideri el procés de forma participada amb els tots els actors implicats.

En paral·lel, és indispensable operar una reforma fiscal que pivoti sobre el principi de la progressivitat real: que pagui més qui més té. I, per suposat, Balears necessita que torni un Govern en permanent

vigilància sobre les institucions de l'Estat per tal de no tenir un paper secundari en el repartiment regional dels recursos econòmics. La reclamació de les inversions estatals contemplades a l'Estatut d'Autonomia, la necessitat d'un millor finançament econòmic i la revisió del Regim econòmic i Social componen la clau d'aquesta volta.

Per assolir aquests objectius el PSIB-PSOE prepara entre altres, les següents iniciatives:

1. Treballarem en l'ajustament de la nostra oferta turística als canvis de la demanda, per la qual cosa caldrà elevar la qualitat mediambiental i incidir sobre la modulació dels fluxos turístics, és a dir, sobre l'estacionalitat del producte.

2. Un Pla d'enlairament de la productivitat introduint a les activitats productives algun d'aquests tres valors afegits relacionats amb la "intel·ligència": el coneixement, la formació i les habilitats. Això afecta a l'ensenyament superior, però també -i de manera cabdal- amb la formació de batxillerat i professional.

3. Un Pla de diversificació econòmica que estimuli aquells sectors aliens al turisme que demostren connexions efectives amb el mercat.

4. L'aposta per les noves tecnologies de la informació i la comunicació aplicades al disseny dels processos productius i al sector serveis, el turístic inclòs.

5. El compromís d'esperonar la iniciativa empresarial en àrees estratègiques, com ara el medi ambient, els serveis socials i tot el que afecta la qualitat de vida.

6. El suport a les empreses que treballen en activitats -el cas més representatiu és l'agroalimentari- que complementen la demanda turística.

7. Un decidit impuls al Sistema Regional d'Innovació que multipliqui l'aposta per I+D+i a les Illes, que durant aquesta legislatura ha quedat anèmica.

8. Creació d'un impost sobre instal·lacions que incideixen en el medi ambient (ISIQUEMA). Es preveu recaptar 18 milions d'euros.

9. Valoració d'un impost sobre les estades turístiques en cas que en les negociacions amb el Govern d'Espanya no arribés a un acord netament favorable per a Balears en matèria de Règim Especial i Finançament autonòmic.

10. Augment de la progressivitat de l'impost sobre Successions i Donacions introduint l'escala progressiva a tots els grups de parentiu o relació de successió i donació. Això suposarà un increment de la recaptació en 12 milions d'euros.

11. El PSIB dóna suport al Grup Socialista en el Congrés dels Diputats en la seva iniciativa de crear un impost sobre les grans fortunes, que per a les Illes Balears suposaria una recaptació estimada de 80 milions d'Euros.

12. Un pla autonòmic de lluita contra el frau fiscal relatiu als impostos autonòmics, que ha de dur endavant l'Agència Tributària de les Illes Balears.

13. El PSIB insta a l'Estat a rebaixar el tipus d'IVA als serveis culturals, a que les SICAV's tributen a través de l'IRPF, a l'increment progressiu de l'impost de societats i a l'augment de la contribució del sector financer a les arques públiques.

14. Exigir a l'Estat el deute amb les Illes Balears derivat dels compromisos d'inversió pública contrets a l'Estatut d'Autonomia i que no s'han complit durant aquesta legislatura. Estan xifrats en uns 1.000 milions d'euros.

15. Negociació amb l'Estat d'un nou sistema de finançament autonòmic per a les Illes Balears que inclogui el principi d'ordinalitat.

16. Implantació d'un nou Règim Especial per a les Illes Balears.

17. Reconeixement de la doble insularitat per a les Illes de Menorca, Eivissa i Formentera.

Un nou model econòmic, solidari, competitiu i sostenible

L'economia illenca necessita de canvis estructurals que ultrapassin la conjuntura econòmica puntual, atesos els importants canvis que s'estan produint a les economies turístiques, amb propensions d'escurçar estades i amb un component clau: la major contingència de competidors en el turisme de masses. Ara bé, encara avui l'economia insular necessita més gent, més fluxos energètics, més expansió física i més visitants per mantenir-se, en termes constants, a uns nivells estables. A això cal afegir una menor incidència de la despesa pública a les Illes, fet que penalitza els serveis socials i, en general, la competitivitat de la nostra economia. Estam en un model que, des de fa poc més de vint anys, perd de mica en mica intensitats –que no extensions: aquí rau, justament, la seva raó per avançar–.

L'economia balear es troba emplaçada en una cruïlla, que té condicions dispars a les anteriors fases d'estancaments i/o recessió econòmiques, i que no es pot esperar a que tot just el mercat actuï per redreçar una situació que, en clau internacional i atenent l'existència d'espais força competidors, és cada cop més preocupant, i remet als anomenats problemes estructurals dels fonaments econòmics illencs. Es poden albirar quins són els problemes estructurals de Balears:

La caiguda de la productivitat del treball. El tema es relaciona de manera directa amb el nostre model de creixement, molt intensiu en mà d'obra de baixa qualificació i amb plantejaments netament extensius.

La intensa especialització econòmica de les Illes. La qüestió ha estat apuntada amb traços gruixuts per distints experts, fins el punt de parlar-ne de "malalties econòmiques" relacionades amb aquesta especialització (Dutch disease o malaltia holandesa). La diversificació que cal invocar no es relaciona amb una reestructuració de l'economia balear, sinó en un tema central, que infereix totes les economies madures: la diversificació del sector terciari; és a dir, dels serveis.

La manca d'infraestructures "silencioses" (educació, sanitat, serveis socials). L'estoc de capital social públic és escàs a Balears. I això és un problema que s'arrossega des de dècades i afecta negativament el nivell de benestar social de la població, que no encaixa amb la teòrica distribució de la renda, tal i com demostren les dades de l'Índex de Desenvolupament Humà.

Les externalitats ambientals negatives, agreujades per polítiques econòmiques agressives amb l'entorn o permissives amb l'ocupació desordenada del territori. Els instruments fiscals s'acabaran fent servir a les economies terciàries –com ha succeït a les economies industrials de l'Europa més avançada–, per acabar els problemes derivats d'aquestes externalitats en un escenari, endemés, de més que previsible canvi climàtic, segons han indicat els científics del Panell Internacional sobre el Canvi Climàtic, amb afectacions clares a les àrees litorals.

L'estacionalitat turística i la sobre-oferta de places. La primera és de difícil resolució. No existeixen receptes màgiques atès que la dependència exterior és important. El tema, endemés, es relaciona amb canvis en el comportament de la demanda turística. Però quant a la segona, sectors influents del gran capital hotelier balear ja han advertit que urgeixen mesures urbanístiques per paralitzar construccions que contribueixen a engreixar, encara més, l'excés de places turístiques –que no necessàriament hoteleres– a les nostres Illes.

L'escassa formació de capital humà, fet que incideix a la productivitat del treball i que, de no posar-hi remei, pot situar les nostres Illes en una posició difícil en el mig termini. L'estructura del nostre mercat de treball agullona aquest estat, atesa la seva intensitat en força de treball i la rellevància del component femení en el sector turístic. Sobre aquest punt, els guarismes balears són altament inquietants, denunciats arreu per part de científics, economistes i historiadors econòmics i per institucions diverses. En paral·lel, l'anèmica aposta per la I+D penalitza, encara més, aquest estat de postració relativa.

Quan es parla de repensar el model de l'economia balear es sol enyorar el contingut real del que això significa. Però el que és determinant és la concreció d'un canvi que no es pot fer per decret, sense tenir en compte la dinàmica dels mercats. I, en aquest respecte, val a dir que les transicions són costoses en tots els sentits, i suposen apostes polítiques valentes que, al seu torn, requereixen col·laboracions efectives entre les administracions i els agents econòmic-socials. Dos factors destaquen en aquest afer: la diversificació de l'economia balear, sempre ressaltada; i qui és capaç de, col·legiadament, liderar el procés.

La diversificació de l'economia revela enormes dificultats, atesa la gran concentració existent a l'estructura econòmica i els enormes entrebancs que representen els costos de la insularitat. Molt sovint es sol ridiculitzar als que propugnen la necessitat que les economies illenques disposin d'altres recursos aliens al sector turístic, tot emfasitzant, no obstant això, la importància cabdal d'aquest. Tal necessitat formulada té sòlids fonaments en les dades existents quant a les bases productives insulars com pel que fa a la comercialització d'alguns dels seus productes. El cas del calçat és un exemple il·lustratiu al respecte.

Les condicions de la diversificació econòmica passen, entre d'altres factors, per:

- L'estímul d'aquells sectors aliens al turisme que demostrin connexions efectives amb el mercat –no es tracta, doncs, de crear experiències artificials o de component estrictament públic–;
- L'aposta per les noves tecnologies de la informació i la comu-

nicació aplicades al disseny dels processos productius i al sector serveis –el turístic inclòs–;

- La qualificació del terciari, en el sentit de facilitar i esperonar la iniciativa empresarial en àrees estratègiques, com ara el medi ambient, els serveis socials i culturals i tot el que afecta la qualitat de vida (el que s'anomenen sectors quaternari i quinari);
- L'apreciació d'aquelles firmes que treballen en activitats –el cas més representatiu és l'agroalimentari– que podrien complementar la demanda turística.

És a dir, que l'economia balear es diversifiqui no vol dir que es desactivi el turisme de masses –només la manca de sentit comú defensaria això–; tot al contrari, es tracta d'ajustar les polítiques més escaients perquè l'Administració, lluny de destorbar la iniciativa privada, contribueixi a fer possibles noves sinèrgies que abastin el món de l'empresa, la representació político-institucional i el sector públic.

Ara bé, davant d'aquests reptes, el que resulta clau és qui adopta el paper de liderar la transició cap a una nova forma de créixer que asseguri cotes importants de benestar però que, alhora, redueixi els impactes ambientals i avanci de manera ferma vers la sostenibilitat.

En el cas de Balears, que és una economia especialitzada en el turisme de sol i platja, el seu avantatge competitiu no es vincula tant a la funció d'innovació que coordina un emprenedor, com a la de saber generar els mecanismes institucionals que li permetin controlar les externalitats negatives mediambientals en un entorn físic limitat, com és el de l'arxipèlag. Aquí es mantenen dos referents: la necessitat d'acabar l'oferta als canvis de la demanda i la urgència de definir l'agent econòmic que executa la coordinació que permet ajustar els canvis oferta/demanda. En aquest sentit, una de les qüestions més importants en la demanda turística és, tal com ja preveuen els propis TT.OO, la creixent sol·licitud de destinacions que gaudeixin d'un elevat component de benestar mediambiental. En el cas del turisme, la qualitat ecològica es vincula directament a la capacitat de càrrega del territori. I aquesta és ja al límit a Balears en temporada alta, mentre que en la baixa dit problema no es mostra de forma tan severa.

El diagnòstic sembla clar. Si volem ajustar la nostra oferta als canvis de la demanda, cal elevar la qualitat mediambiental, i això ens obliga a incidir sobre el creixement dels fluxos turístics –és a dir, sobre l'estacionalitat del producte i reduir les massificacions–, la qual cosa, al seu torn, tindria un efecte colateral important: la menor demanda de treballadors immigrants. Però ¿qui és l'agent econòmic que pot exercir una veritable funció de coordinació, perquè el conjunt de les empreses s'adeqüin als nous paràmetres de funcionament? La funció de coordinació, en aquest cas, ha de recaure en el sector públic i, més concretament, en les administracions d'àmbit regional i local. I és evident que aquestes institucions gaudeixen dels mecanismes escaients per exercir el lideratge en la coordinació dels agents privats, per a possibilitar que aquests redireccionin, de manera consensuada, la seva estratègia empresarial cap a un model de desenvolupament turístic sostenible al llarg del temps. Però la clau de volta rau en la creació del capital humà adient per a fer front als nous reptes que palesa la globalització econòmica.

L'especialització econòmica insular, prou significativa en el sector serveis, no significa cap factor negatiu. De fet, els graus d'especialització econòmica es vinculen amb increments en la disponibilitat de renda, amb una matisació rellevant –d'importància fonamental per a Balears–: la composició interna del sector en què l'espai econòmic concret s'ha especialitzat. En efecte, per a Balears la divisió sectorial de l'economia –en funció del PIB i del mercat de treball– porta a conclusions evidents: l'agricultura és residual, la indústria encara ostenta una representació puntual però clara en el mercat i la terciarització ha guanyat terreny i ha esdevingut la part del lleó.

Ara bé, quan es parla d'especialització i de diversificació caldria tenir molt present què volem dir. Perquè l'especialització balear en el sector serveis serà més potent quan més diversificat es trobi aquest segment d'activitat. Una via de treball que cal explorar de manera més precisa és, justament, aquest perfil que té el sector terciari a casa nostra: si es troba més fragmentat en opcions diferents –i si aquestes gaudeixen d'alts valors afegits–, o bé si el tenim escorat en poques alternatives, de curt recorregut, amb escassos nous actius: en definitiva, amb la generació de baixes productivitats.

Aquesta és la clau, que ens remet a una altra asseveració: turisme són turistes, però també són altres coses, que van des d'activitats complementàries relacionades amb la restauració fins a empreses de telecomunicacions, equips d'investigació i d'altres economies externes que es deriven, vertebrades en un potent cercle virtuós. Aleshores, aquella "primera" especialització perd força per acarar una nova dimensió, molt més rica per a entendre les evolucions de la nostra economia regional.

Això s'hauria de connectar amb alguns factors clau.

- Per un costat, amb un Sistema Regional d'Innovació que, a hores d'ara, hem començat a desenvolupar a Balears amb l'edició de renovats Pla de la Ciència; però on, endemés, recordarem de bell nou l'esquifida aposta per l'I+D+i a casa nostra.
- Per l'altra, un lideratge públic que suposa la pretensió inequívoca d'actuar dins les coordenades definides pel mercat, amb l'objectiu de trobar territoris d'entesa entre el sector públic, l'empresa privada i els agents socials.

Front això, s'apunten dues iniciatives bàsiques.

- La renda per habitant –que ha caigut a Balears– es pot augmentar mitjançant la creació de llocs de treball; però, sobretot, amb la incorporació de valors afegits intangibles, relacionats amb el que podríem anomenar "intelligència".
- La productivitat es pot enlairar si les activitats afegeixen algun d'aquests tres requisits essencials: el coneixement, la formació i les habilitats. No estam parlant, necessàriament, d'un capital humà sustentat sobre titulacions tot just universitàries: el perfil de cada economia determina les necessitats formatives peremptòries per a integrar força laboral. Aquí a Balears el tema enllaça amb l'ensenyament superior, però també –i de manera cabdal– amb la formació de batxillerat i professional.

Les Illes, en aquests punts, es troben en posicionaments molt inferiors en relació a la mitjana estatal, i molt darrere de la Unió Europea, segons les estadístiques d'Eurostat. La rellevància d'aquest capital intangible és vital per al model de creixement econòmic illenc. La recepta genèrica prové d'arreu: el World Economic Forum ha remarcat, un cop més, aquesta qüestió com a factor essencial en el creixement de la productivitat. L'atracció d'inversions i de "talents" per a una economia també s'explica pel seu sistema educatiu, la tolerància existent i el tractament del seu capital humà més desenvolupat. Són ingredients d'enorme transcendència que alteren per complet la visió tot just "física" del creixement econòmic, i que incideixen, de manera notable, sobre l'avenç de la productivitat. En el futur immediat, aquelles economies poc intensives en coneixements passaran a un nivell inferior. En el cas de Balears, l'entesa entre un clar lideratge públic i el sector privat –amb una estratègia formativa potent– és bàsica per a impedir-ho.

Els eixos de Política Econòmica estaran molt condicionats per les disponibilitats pressupostàries, per la capacitat del Govern en obtenir recursos externs –com ara la represa de les Inversions Estatutàries, totalment abandonades per l'Executiu del PP; o la nova formulació del Règim Especial de Balears–. Però, en qualsevol cas, cal ser prudent i cautelós en el moment de fixar objectius que, tot i que es puguin formular en clau política, s'hauran d'acoblar a les capacitats econòmiques del nou Govern.

Les línies propositives sobre les quals caldria fer feina en l'àrea d'Hisenda són les següents:

- Procurar un sistema de finançament i de fiscalitat que abastin els recursos suficients per garantir l'estat de benestar i els nivells d'educació, sanitat, serveis socials a les Illes balears.
- Procurar un sistema fiscal més progressiu tant amb els tributs autonòmics com amb els estatals, en aquest darrer cas, instant al govern estatal que faci les reformes necessàries per un sistema fiscal més just. Necessitam un sistema fiscal més progressiu i més just: el 10% dels individus més rics acumula un patrimoni 135 vegades superior al 30% més pobre de la població espanyola; mentre que la diferència en renda és de 13 a 1 a favor de las classes riques. Que pagui qui més té: els grans patrimonis i grans corporacions han de tributar més, en comptes de fer-ho les rendes mitges i rendes del treball (les rendes salarials mitges i baixes representen el 80% de la recaptació).
- Combatre frau fiscal: El frau fiscal és un element d'injustícia i ineficiència del sistema fiscal, que detreu recursos econòmics per mantenir els serveis públics.
- Vetllar per a una gestió econòmica de la despesa amb criteris d'economia, eficiència i eficàcia. Fer-se valer de la Sindicatura de Comptes Illes Balears per aconseguir aquest objectiu encomanant-li la realització d'auditories de gestió, per tal de millorar les polítiques públiques i d'aconseguir indicadors de la gestió pública.

Propostes d'una nova fiscalitat balear

De l'anterior descripció de les línies propositives es desprèn que, per l'assoliment dels reptes socials i econòmics que Balears ha d'encarar, resulta indispensable obtenir majors recursos econòmics mitjançant iniciatives

polítiques i fiscals. Com queda palès en aquestes mateixes pàgines, el gruix de l'augment dels ingressos de la Comunitat Autònoma balear ha d'arribar de tres canals:

- La millora del sistema del finançament autonòmic amb la introducció, entre altres elements, del principi d'ordinalitat. D'aquesta manera es garantirà que, tot i respectant el principi de la solidaritat interregional, els ingressos de Balears no estiguin per davall dels de les regions perceptores.
- Les inversions de l'Estat, donant compliment als compromisos adquirits per l'Estatut d'Autonomia i ajornats durant la present legislatura.
- La reforma del Règim Especial de Balears, que ha de pal·liar els efectes de la insularitat en tots els àmbits de la vida econòmica i de suport a la indústria turística, atès que les Illes Balear aporten gairebé un 25 % del volum turístic total de l'Estat espanyol.

Es dona la circumstància que aquests tres àmbits d'ingressos per a Balears depenen de la voluntat política del Govern de l'Estat i, per tant, a priori no està garantida la seva execució. De fet, durant la present legislatura, dominada pels Governos del PP a Palma i a Madrid, Balears no ha ingressat ni un sol euro en els conceptes esmentats. El nou Govern sorgit de les eleccions de maig de 2015 haurà de donar prioritat absoluta a la negociació de recursos econòmics amb el Govern d'Espanya. En conseqüència, la política fiscal del Partit Socialista es modularà, d'una forma o d'un altre, segons els resultats obtinguts en aquesta negociació.

En aquest sentit, tenim en cartera un seguit de noves figures fiscals - basades en la progressivitat i en una major justícia social - per si fos imprescindible augmentar la capacitat recaptatòria, sempre de forma justa i equitativa. Entre els previstos figuren els següents:

- ISIQUEMA: Obeint al principi general de qui contamina paga i des de la perspectiva que les grans corporacions energètiques i de comunicació fan un ús del territori per obtenir grans beneficis, es crearà un impost sobre instal·lacions que incideixen en el medi ambient (ISIQUEMA). És una figura impositiva que va ser implantada als anys noranta a les Illes Balears encara va ser, posteriorment, motiu de sentència d'inconstitucionalitat. Ara, la nova redacció de l'article 6.3 de la LOFCA declara constitucional l'ISIQUEMA, ja que permet que les comunitats autònomes puguin gestionar i recaptar tributs sobre matèries imposables reservats a les corporacions locals. Amb una redacció adient del fet imposable és viable recuperar l'impost. Aquest impost compensa el cost d'activitats que deterioren el medi ambient, gravant amb un 1% les instal·lacions i estructures destinades a produir, emmagatzemar, transformar i transportar energia elèctrica i carburants i combustibles, comunicacions telefòniques i telemàtiques. En realitat, no afectaria a les empreses locals sinó, com ja s'ha dit a les grans companyies que produeixen algú tipus de contaminació ambiental i que obtenen grans beneficis; la riquesa que arriba i s'explota a les Illes Balears, també ha d'arribar a la ciutadania de les Illes Balears. Cal remarcar que, en cap cas, aquest impost podria repercutir en els preus dels serveis que els clients paguen a les esmentades empreses. La recaptació per l'ISIQUEMA podria pujar a 18 milions d'euros.

● **SUCCESSIONS I DONACIONS:** L'article 31 de la Constitució assenyalava que "tots contribuiran al sosteniment de la despesa pública d'acord amb la seva capacitat econòmica mitjançant un sistema tributari just, inspirat en els principis d'igualtat i de progressivitat...". Amb aquesta premissa, els socialistes creiem indispensable una nova configuració de l'impost sobre Successions i Donacions introduint l'escala progressiva a tots els grups de parentiu o relació de successió i donació, que el faria més just i igualitari. Actualment només grups III (herències/donacions entre germans i d'oncles a nebots) i IV (herències/donacions entre estranys) tributen aplicant la tarifa progressiva (la qual ha anat reduint el darrer govern del PP). La resta de grups I (de pares a fills) i II (entre cònjuges), tributen de forma lineal a l'1% (herències) i al 7% (donacions) amb independència de l'import heretat. Aquesta linealitat impositiva entre persones que presenten molt distintes situacions econòmiques pot suposar una injustícia en la seva aplicació. En conseqüència, serà indispensable aplicar factors correctors derivats del principi de progressivitat. Aquesta mesura afectaria exclusivament al 2,9% de declarants de l'impost de successions i donacions. La previsió d'increment recaptació amb la tarifa proposada és de 12 milions d'euros.

● **ESTADES EN ESTABLIMENTS TURÍSTICS.-** Tindrem preparada la creació d'un tribut propi de la Comunitat Autònoma sobre estades en establiments turístics de les Illes Balears, la recaptació del qual es dedicaria, en primer lloc, als programes per a la desestacionalització per tal d'augmentar l'ocupació laboral en el sector turístic i a millorar el producte turístic per dotar-lo de major competitivitat, la qual cosa impulsaria la generació de llocs de feina de qualitat i estables. Aquest tribut relacionat amb la principal activitat econòmica de Balears es derivaria l'aplicació del valor de la solidaritat dels turistes amb la terra que els acull, el patrimoni natural i cultural que gaudeixen així i els serveis que es posen a la seva disposició pel millorar la seva estada. La possibilitat d'aplicació d'aquest impost només es valoraria en cas que, durant la primera meitat de legislatura, no s'arribés a un acord netament favorable per a Balears en matèria de Règim Especial i finançament autonòmic.

● **TRANSMISSIÓ DE VEHICLES DE SEGONA MÀ.-** En aplicació dels principis de fiscalitat ambiental i per connectar la tributació autonòmica amb la reducció de la contaminació del medi ambient, es procedirà a l'ajustament de l'impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats (en el supòsit de transmissió de vehicles de segona mà) a la Llei de qualitat de l'aire, de tal manera que impost sigui exigible en funció de les emissions de CO2 i no en funció dels centímetres cúbics del vehicle.

Augment dels ingressos fiscals a través de tributs estatals

Com ja s'ha esmentat, l'augment dels ingressos fiscals de les Illes Balears està lligat a les reformes que s'operin a nivell estatal. És precís, per tant, obrir la visió fiscal més enllà de les Illes Balears i constatar el que defensa el Partit Socialista per a tot l'Estat.

● Creació de l'impost sobre les grans fortunes. El PSOE ha presentat al Congrés dels Diputats una proposició no de Llei instant a la

creació d'un impost sobre grans fortunes que substitueixi l'impost de patrimoni. S'esperen recaptar 3.000 milions d'euros a nivell nacional front els 1.700 milions de recaptació que suposava l'Impost de Patrimoni. Utilitzant el pes que representava l'impost de patrimoni a les Illes sobre el total (2,6%), es pot estimar que la recaptació estimada de l'impost sobre grans fortunes per a les Illes Balears representaria uns 80 milions d'euros.

Igualment, cal instar a l'Estat a què realitzi les reformes fiscals per fer un sistema fiscal més just i eficient:

- Rebaixar al tipus impositiu reduït els serveis culturals.
- Modificar la regulació de les SICAV's perquè tributin a través de l'IRPF.
- Incrementar la progressivitat de l'Impost de Societats.
- Augmentar la contribució del sector financer a les finances públiques.

Un Pla autonòmic de lluita contra el frau fiscal

Els socialistes de les Illes Balears tenim un ferm compromís en la lluita contra el frau fiscal que es deriva de dos dels nostres valors essencials: la igualtat i la justícia. El frau fiscal s'ha d'entendre com una corrupció del sistema democràtic i de l'Estat de Dret que té la conseqüència pràctica més directa en la minva dels serveis públics per al conjunt de la població, la qual cosa provoca a les classes més desafavorides encara un major sofriment. A més frau fiscal, pitjor qualitat de vida per a la ciutadania.

Experts en aquest àmbit - com els del Sindicat de Tècnics del Ministerio de Hacienda - xifren en 1.000 milions d'euros anuals el volum del frau fiscal i laboral a les Illes Balears. Aquesta "economia negra" suposa un 20% del PIB balear (un 23% a nivell espanyol) mentre que a països com França o Alemanya, està en torn al 10 %. Segons els esmentats tècnics, amb un Pla decidit i eficaç de lluita contra el frau es podrien recuperar per a les arques públiques una bona part d'aquest frau.

Si bé és cert que la majoria del frau es detecta sobre els impostos estatals com ara l'IVA o l'IRPF, també ho és que una bona part de les quantitats recuperades revertirien a les arques de la nostra Comunitat Autònoma per la via del Sistema de Finançament Autonòmic, que inclou un percentatge sobre aquests impostos.

A part de les campanyes anti-frau a nivell estatal, els socialistes de Balears incidirem en el terreny on tenim competències, és a dir, l'Agència Tributaria de les Illes Balears, que va ser creada durant la legislatura 2007-2011. La nostra experiència de Govern en la lluita contra el frau dels impostos autonòmics no pot ser més positiva: la primera campanya que duguérem a terme es va saldar amb la recuperació de més de 50 milions d'euros.

En conseqüència, posarem de nou en marxa un Pla contra el frau fiscal relatiu als impostos autonòmics, posant-hi els recursos humans i tècnics necessaris a fi de que es produeixi el major retorn possible. Les quantitats obtingudes seran dedicades a iniciatives per a la creació de nous llocs de feina i a serveis socials per als més desafavorits.

Atesa la importància que pot tenir per a les Illes Balears l'aflorament de frau dels impostos de competència estatal, s'establirà un intens pla de col·laboració amb l'Agència Tributaria estatal per a planificar accions conjuntes, intercanvis d'informació o estratègies participades, amb l'ús de les millors tecnologies i els mitjans necessaris.

Un nou model de finançament autonòmic amb el principi de l'ordinalitat

En relació al finançament autonòmic estatal, emmarcat dins la Llei Orgànica 8/1980, de 22 de setembre, de finançament de les Comunitats Autònomes i la llei 22/2009, de 18 de desembre, per la que es regula el sistema de finançament de las Comunitats Autònomes de règim comú i Ciutats amb Estatut d'Autonomia, proposam els punts següents:

- Sol·licitar una revisió del model de finançament (la darrera reforma és del 2009). Reforçar les garanties de compliment dels principis d'autonomia, suficiència financera, corresponsabilitat fiscal i el principi de solidaritat territorial.
- Arribar a un pacte polític amb els partits de les Illes Balears per sol·licitar la revisió del model de finançament, que doni origen a una proposta consensuada amb totes les forces, independentment de posicionaments partidistes.
- Reforçar el factor insularitat com a tret diferencial de les Illes Balears, que reflecteixi realment l'efecte de la insularitat sobre els costos en la provisió de serveis públics a les Illes Balears.
- Fer complir el principi de lleialtat institucional en les relacions financeres Comunitat Autònoma i Estat.
- Aplicació del principi d'ordinalitat en el finançament autonòmic per part de l'Estat:
  - Comparant el nivell de capacitat tributària (normativa) dels tributs propis i cedits i els recursos finals que assigna el model de finançament.
  - Agafant com a referència els nivells de renda bruta regional per càpita i la renda familiar bruta disponible (el saldo fiscal de las regions ha d'anar en consonància amb la seva posició relativa de renda).
  - Eliminar qualsevol instrument que distorsioni la distribució de recursos en base a un càlcul objectiu de necessitats, si bé s'hauria de recollir la possibilitat d'establir un període transitori per facilitar la transició a aquelles regions clarament beneficiades per l'actual sistema.
  - Incorporació dels recursos d'anivellament vertical (quantia incorporada als Fons de Garantia, Fons de Suficiència i Fons de Convergència), a la massa de recursos a distribuir entre totes les CC.AA, respectant sempre el principi d'ordinalitat referit a la capacitat tributària de les regions.
  - Canviar el sistema de bestretes, fent més transparent i públic el mecanisme de càlcul i incorporant tots els recursos del sistema.

Reclamació de les inversions que l'Estatut d'Autonomia reconeix per a les Illes Balears

La disposició transitòria novena de l'Estatut d'Autonomia del 2007 estableix un compromís inversor, per part del Govern d'Espanya cap a les Illes Balears, d'un volum basat en la inversió mitjana per càpita efectuada a les comunitats autònomes de Règim Comú i tenint presents les circumstàncies derivades dels fets diferencials i excepcionals de les Illes Balears. En concret, es parla de "l'execució dels programes i les accions estatals sobre R+D+I, transports, ports, medi ambient, ferrocarrils, carreteres, obres hidràuliques, protecció del litoral, costes i platges, parcs naturals i infraestructures turístiques". Ateses les circumstàncies que els Governos del PP, tant a Madrid com a Balears, han negat aquest compromís inversor, es prendran les següents mesures.

- Exigir el compliment de l'Estatut del 2007: Reclamar, exigir i recuperar les inversions estatutàries reconegudes i previstes en la DT9ª de l'Estatut d'Autonomia, corresponents al període transitori 2007-2014, que suposen una quantitat en torn als mil milions d'euros.
- Aplicar aquests recursos a les àrees que estableix l'Estatut i que tan bé aniran a les Illes Balears: R+D+I, transports, ports, medi ambient, ferrocarrils, carreteres, obres hidràuliques, protecció del litoral, costes i platges, parcs naturals i infraestructures turístiques.

Desenvolupar un nou Règim Especial per a les Illes Balears

Les singularitats geogràfiques de les Illes Balears, la conformació d'una comunitat ubicada en el cor de la mediterrània occidental, constituïda per territoris insulars amb singularitats pròpies les quals han acabat per determinar un model econòmic carregat de potencialitats i que, centrat en el sector serveis, lluita fortament contra una crisi duríssima.

Aquesta és la cara d'una moneda que també té la seva creu i que en economia podríem explicar-la com els costos derivats de la insularitat. Com els perjudicis que, derivats de la nostra situació geogràfica, ens impedeixen competir en igualtat de condicions. Qualsevol empresari del nostre teixit industrial sap perfectament els costos afegits que representa transportar les matèries primes fins a la seva fàbrica i els que representa transportar la seva producció al lloc de venda. Qualsevol empresari del sector turístic és perfectament conscient que la rendibilitat del seu negoci està directament lligada a l'accessibilitat –tant per freqüència com per preu dels potencials turistes.

La nostra condició geogràfica ens obliga a fer front a uns sobre-costos addicionals. Les desigualtats amb l'empresariat de la resta de l'estat espanyol són evidents. Aquí partim amb desavantatge. Les oportunitats no són les mateixes. I la nostra competitivitat se'n ressent. És cert, l'Estat ha reconegut aquesta realitat i fa esforços per reduir els perjudicis derivats de la insularitat. Però aquests esforços no han sigut suficients com perquè tinguin una translació efectiva sobre la millora de la nostra competitivitat. La Constitució Espanyola reconeix la insularitat com un fet diferencial que ha de ser tingut en compte alhora d'establir els equilibris econòmics justs i adequats entre els diferents territoris de l'Estat Espanyol. La Llei 30/1998 del règim especial de les Illes Balears va ser una passa en aquesta direcció

i pretenia buscar fórmules adequades per corregir aquestes desigualtats. Però no fou suficient tal com ho reconeix el propi Estatut d'Autonomia de les Illes Balears aprovat el 2007, el qual fixa l'obligació de l'Estat no tan sols a corregir el dèficit històric en inversions de l'Estat a les Illes Balears sinó que a més determina l'aprovació, en un termini màxim de set anys, d'un nou Règim Especial per a les Illes Balears que doni una resposta efectiva als perjudicis derivats de la insularitat.

Aquest nou Règim Especial s'havia d'haver aprovat per les Corts Generals durant del 2014 però ni el Govern del PP a Madrid ni a Balears han fet la més petita passa per complir aquest compromís Davant aquesta realitat. Davant la negativa del Partit Popular a defensar per damunt de tot els interessos dels ciutadans de les Illes Balears, el PSIB-PSOE exigirà el compliment de l'Estatut d'Autonomia de 2007, concretament la disposició addicional sisena pel que fa al desenvolupament d'un nou Règim Especial per a les Illes Balears. Aquesta iniciativa ha d'incloure els següents trets bàsics, dins un pla d'acció per mitigar els efectes de la insularitat:

- Creació d'un Fons Específic d'Insularitat, recollit íntegrament en els Pressuposts de l'Estat, de concessió automàtica i amb una evolució de recursos lligada a l'evolució dels ingressos tributaris de l'estat.
- Basat en un estudi dels costos associats a la insularitat que afecten al conjunt de la població i que incorpori com a mínim tots aquells recursos que avui dia s'estan transferint a les Illes Balears per aquest concepte, incloent aquelles derivades de l'aplicació de l'Estatut en la seva DT9^a.
- Complementari al finançament autonòmic.
- Inclusió de mesures dirigides a millorar el benestar dels ciutadans de les Illes Balears que no puguin ser-ne capturades per part dels proveïdors de serveis via increments de preus.
- Incorporació de mesures que permetin millorar la competitivitat de les empreses amb domicili fiscal a les Illes Balears o amb centres de producció i distribució a les Illes Balears. Es prestarà especial atenció al sector primari i als productes propis i específics de la geografia illenca.
- El règim especial per a les Illes Balears ha de reconèixer la doble insularitat que pateixen les Illes de Menorca, Eivissa i Formentera. Per tant, una part dels recursos obtinguts amb el fons d'insularitat es destinarà a les finances dels consells insulars.
- Proposta per flexibilitzar el repartiment del dèficit públic entre comunitats autònomes i l'Estat.
- Proposta per un repartiment més flexible del dèficit públic entre comunitats autònomes i l'Estat per tal de poder respondre millor a les necessitats bàsiques, especialment en matèria d'educació, sanitat i polítiques socials, i també de millorar el finançament dels consells insulars i ajuntaments. Evidentment, aquesta flexibilització no ha d'anar lligada a l'exigència i consecució de retallades o ajustos que s'hagin de realitzar dins cada territori, com ha anat demanant el Govern del PP Estatal actual. Ja s'ha demostrat prou que l'austeritat ha portat més crisi econòmica, més desigualtat i més dèficit.

- Es sol·licitarà i defensarà davant les Institucions de la Unió Europea la creació de programes específics per a les Illes, de manera similar als mecanismes que gaudeixen les regions Ultra-perifèriques (RUP), i com a compliment de la Resolució del Parlament Europeu de 22 de setembre de 2010.
- Es sol·licitarà al govern d'Espanya el desenvolupament jurídic de la Insularitat de les Illes Balears, com a marc integrat de compensació, considerant la reducció impositiva i la discriminació positiva per a les Illes, en les repartiments d'ajuts públics, en compliment de la Resolució del Parlament Europeu de 22 de setembre de 2010.
- Es sol·licitarà al govern d'Espanya la dotació de recursos extraordinaris per a la millora de les estadístiques i la creació d'observatoris de preus.
- Es sol·licitarà al govern d'Espanya el desenvolupament de mecanismes específics de detecció, control i lluita contra les pràctiques monopolístiques i oligopolístiques, contraries al lliure mercat.

Revisió del sistema de finançament dels Consells Insulars: Millora i increment de recursos

El sistema de finançament de Consells Insulars, aprovat en aquesta legislatura per la Llei 3/2014, de 17 de juny, es va partir d'una retallada important en l'any base de càlcul de finançament de les competències homògenes, les competències autonòmiques assumides per tots els consells insulars en l'any base 2012, degut a la suspensió en el 2011 de les regles d'actualització de les quanties a rebre previstes a la Llei 2/2002, de 3 d'abril, del sistema de finançament definitiu dels consells insulars, les lleis d'atribució o de delegació de competències, o els decrets de traspàs de funcions i de serveis als consells insulars i la reducció a la meitat dels convenis de carreteres de la Comunitat Autònoma amb els diferents Consells Insulars. Aquesta retallada suposa i suposarà una reducció important de recursos pels consells insulars, amb la repercussió directa de disminució en la qualitat i quantitat dels serveis i obres públics que realitzen aquestes entitats dins el seu respectiu àmbit territorial.

- Ens comprometem a revisar el sistema de finançament actual dels Consells insulars incrementant l'any base en les quantitats retallades pel govern del PP l'any 2012, i a recuperar el que s'ha perdut durant els anys 2013 i 2014. Això suposarà una millora important en el finançament dels consells, impulsant d'aquesta manera l'autonomia financera i dotant de suficiència de recursos a aquestes entitats tan importants pel govern de les nostres illes.
- Com a impuls polític de l'autonomia dels Consells Insulars també establirem que el finançament autonòmic sigui incondicionat per a la despesa dels consells sense l'obligació de destinar determinats recursos a despeses de capital. Cada Consell decidirà a quins serveis i obres destina els recursos, en funció de les necessitats i prioritats de cada illa.
- A més, ens comprometem a que el sistema de finançaments dels consells insulars garantirà el mateix nivell de serveis públics per tots els ciutadans de les Illes Balears independentment de la illa de residència.
- Els Socialistes garantiran que ses millores de finançament autonòmic procedent de l'Estat repercuteixin damunt el finançament dels consells insulars.

- Portal de Transparència: el Govern de les Illes Balears treballarà per desagregar territorialment les dades fiscals i de despesa pressupostària amb l'objectiu de fer-les públiques i donar transparència.
- Es crearà un observatori d'estadístiques i preus a escala insular.
- La doble insularitat es reconeixerà i es compensarà pressupostàriament a nivell autonòmic.

Finançament dels municipis

Els Socialistes ens comprometem a impulsar i defensar una millora del sistema de finançament dels municipis d'acord amb els principis d'autonomia i corresponsabilitat fiscals.

La competència és estatal, però treballarem amb la Federació de municipis i amb el PSOE estatal per impulsar una reforma del finançament municipal que suposi un increment de finançament dels municipis.

Per una altra part, les millores de finançament autonòmic procedent de l'Estat i les millores de finançament que obtinguin els consells insulars també repercutiran en el finançament dels Ajuntaments, tant en programes específics com en finançament incondicionat.